

སྒོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡའི་ འཛིགས་སྐྱང་གསོན་པོ།

སྒོ་གྲོས་ཚོས་བབང་།

༢༠༡༥ལོ་ཟླ་༥་ཚེས་༥ ལ་བོད་ཡུལ་སྐྱེ་ཁམས་ཐེབས་ཅུ་ཚོགས་པས་སྒྲུབ།

ལྷོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡའི་འཛིགས་སྒྲུང་གསལ་བོ།

༡༥ གཏེར་ཚུ་ཉོམ་ནས་འཕྱུང་བ་འདི་རྒྱས་སྒྲོས་ཞིག་རེད་དམ།

གཏེར་ཚུ། གཏེར་ཚུ་ནི་གོ་ལ་རྩིལ་པོའི་ཕྱོགས་བཞི་མཚམས་བཞིར་དར་བྱུང་ཆེ་བའི་འགྲིག་དམ་ནང་དུ་རྒྱགས་པའི་ཚུ་ཞིག་དང་། ཁྲོམ་གཞུང་དུ་ཉོ་སྤོམ་བ་དང་འབྱེད་བའི་འཕྱུང་ཚུ་ཞིག་ཡིན། འདི་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་མི་དགོས་ཤིང་དེང་གི་ཆར་ང་ཚོའི་འཚོ་བའི་ནང་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་བཏུང་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཉེ་སྔོན་ངས་འདི་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྐོར་འབྱམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་སྒྲོས་དང་བག་མེད་ཀྱི་སྒྲིབ་པར་བསམ་སྲིད་ཀྱི་དང་སང་འབྱེད་མེད་ཉམ་ཚུང་ང་ལ་ཡང་ཡར་མར་འགྲུལ་བཞུད་བྱེད་སྐབས་གཏེར་ཚུ་དེ་ཉིད་དང་འབྲལ་བས་མེད་པའི་བཟང་ངན་གང་ཡིན་ཁ་ཚོན་མི་ཚོད་པའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་འགོས་འདུག སལ་ཆེར་འདིའི་གོམས་གཤིས་ནི་ཕན་གཅིག་ཤུར་གསར་དུ་ལོབ་པའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་འགྲུལ་བཞུད་བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཞིག་ལ་འདིས་པའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་རེད་སྟེ། སྤྱིར་ན་གྲུས་པས་འགྲུལ་བཞུད་སྐབས་དམིགས་བསམ་ལ་གྱིས་གཏེར་ཚུ་ཉོ་འདོད་དང་སྤྱོད་ཚད་སྟག་པ་འབྱེད་འདོད་མེད་ཀྱང་། ཚུ་སྤོང་ཆེ་ཚུང་དང་མདོག་སྒྲ་ཚོགས། བཟོ་བྲ་འདྲ་མིན་གྱི་ལས་རྟགས་འཁོད་པའི་གཏེར་ཚུ་གང་ལེགས་གང་ཞིས་རྣམས་མ་ཉོ་བས་མེད་ལྟ་བུ་ཆགས་བཞིན་འདུག།

སྟག་པར་འདི་ནི་ཕན་གྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྐོར་འབྱམས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྒྲོས་བྱས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་ཕན་ལ་ཐབས་ཤེས་དང་བྱ་བའི་ཐབས་ཟད་ནས་གཏེར་ཚུ་ཉོ་དགོས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། རང་བྱུང་ཁམས་ལས་བྱུང་བའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རྒྱུ་ཚུ་དང་ཚུ་ཕན་རྣམས་པར་བཞུས་ཅམ་གྱིས་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ་པའི་མདོག་ལ་ཚོན་ཅི་མཁན་པོས་ཚོན་བཏང་ནས་མདོག་གཞན་ཏུ་བསྐྱུར་བ་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས། མ་ཟད་ཚུ་བོ་དེ་དག་གི་ནང་ལ་འགྲིག་ཤོག་དང་ཤོག་སྟེགས་སོགས་ཀྱང་གང་མང་ཞིག་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པས་སྐོམ་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱིས་མནར་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ནི་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་ན་འཛིག་ཏེན་དུ་སྤྱི་མཐུད་དུ་འཚོ་གནས་སྐབས་པར་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བར་བརྟེན་འཕྱུང་བྱས་བྲལ། དེ་བཞིན་དུ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཚུ་རྐའི་ནང་གི་ཚུའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱང་རྒྱུ་ཚུ་ཆེ་ལག་དེ་དག་ཡིན་ཡང་གད་སྟེགས་ཀྱི་དྲི་ངན་བསལ་ནས་སྤོམ་སོགས་ཀྱི་དྲི་བཟང་བསེས་པ་ཅམ་གྱིས་ག་ལ་འཕྱུང་བྱས་ལགས། དེ་ནས་རང་བྱུང་ས་འོག་ནས་ཐོན་པའི་རྩིས་སྤོམ་སོགས་ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པའི་འགྲིག་དམ་ནང་གི་གཏེར་ཚུ་འཕྱུང་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་མ་རྟེན། ད་གཟོད་ཕྱི་རྒྱལ་སྐོར་འབྱམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཏེར་ཚུ་བཀོལ་བཞིན་པ་འདི་རྒྱས་སྒྲོས་དང་བག་མེད་ཀྱི་ལས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་ཁོ་ཚོ་ལ་ལག་མི་འདུག་སྟེ་པའི་ཚོར་བ་ཞིག་བྱུང་།

༢༠༡༥ནས་བརྗེས་པའི་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་ཡར་སྔོན་དུ་ངའི་སྔོན་གནས་བཞུགས་སྐར་རྟ་རམ་ས་ལར་འགྲིག་དམ་ནང་
གི་གཏེར་རྒྱ་བཙོང་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཚོང་ཁང་ཉུང་ཉུང་ཡིན། ད་ཆ་ཚོང་ཁང་པལ་ཆེ་བའི་ནང་དུ་གཏེར་རྒྱའི་རིགས་
འདྲ་མིན་བཙོང་རྒྱ་འདུག་རྒྱ་མཚན་ནི་གཏེར་རྒྱ་བེད་སྦྱོང་མཁུ་ལོ་ནས་ལོར་རྗེ་མང་དུ་འགོ་བཞེན་པའི་རྟགས་
མཚན་རེད། རྗེ་མང་དུ་འགོ་བེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་རང་བྱུང་ཁམས་ལས་བཞུར་བའི་རྒྱ་བོ་དེ་དག་ཐད་ཀར་
འཕྲུང་མི་བྱུང་བར་གྱུར་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་ཐུག་ཡོད།

འོ་ན་རང་བྱུང་ཁམས་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱག་རྒྱ་དང་གཙང་པོ་སོགས་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་ང་ཚོའི་འཕྲུང་རྒྱུ་མི་བྱུང་
བ་ཡིན་ནམ།འབར་སྐབས་ཤིག་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་བྱ་སྦྱོང་ལས་ང་ཚོས་ཐད་ཀར་ལོངས་སྦྱོང་མི་བྱུང་བར་བརྒྱུར་པ་
ཡིན། ཡང་ན་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་ཐད་ཀར་ལོངས་སྦྱོང་མི་བྱུང་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ཞེ་
ན། ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྱག་དུ་མའི་ཡར་སྔོན་གྱི་རང་ཅག་གི་ཡབ་མེས་ནས་དུས་རབས་བཅུ་དགུའི་མགོ་སྟོན་བར་གྱི་ང་
ཚོའི་མེས་པོ་རྣམས་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ས་རྒྱ་མི་རྒྱུང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་ཞིང་། ས་སོགས་འཕྲུང་བ་
རྣམས་སྐྱེ་འགོ་ཡོད་དོ་ཅོག་གི་མགོན་དང་དབྱུང་གཉེན་ལྟ་བུར་བརྗེས་ནས་དེ་དག་ལ་དད་པ་དང་ཚོས་བྱེད་
མཁུ་ཡང་དུས་ད་ལྟའི་བར་བྱུང་དང་འཕྲུང་གིན་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་ངོ་དེ་དག་གི་རིང་ལ་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་
འབག་བཙོག་སོང་རབས་སོགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་མེད་ཅིང་ཐད་ཀར་ལོངས་སྦྱོང་བྱས་པ་ནི་ཡར་སྔོན་གྱི་བྱུང་རབས་
རྣམས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱེད་བྱས།

འོ་ན་རྒྱ་རྒྱུན་དང་ལས་ངན་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་ཐད་ཀར་ལོངས་སྦྱོང་མི་བྱས་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ནམ་
ཞེ་ན། དེ་ནི་དང་གི་ཆར་གོ་ལ་ཉེལ་སོའི་ཁོར་ཡུག་གི་འགྱུར་ཕྱོག་ལ་དོ་སྣང་གནང་མཁུ་ཀུན་གྱིས་སྐྱེད་བཞིན་
པའི་གནམ་གཤིས་འགྱུར་ཕྱོག་དང་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་བྱུང་བ་བརྗེན་མེད་རེད། འོ་ན་གནམ་
གཤིས་དང་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་དེ་འཕྲུང་བ་རང་གི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་ལས་
གཞན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཞིག་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་འཕྲུང་བའི་རང་བཞིན་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་
འདོད་རམས་ཀྱི་ཚ་རྒྱ་འཕྲུངས་པའི་འགོ་བ་མིའི་བྱ་སྦྱོང་ངན་པ་དང་ཚད་ལས་བརྒྱུ་བའི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་
གཏོར་སྐྱོན་བཏང་བའི་ཉེས་འབྲས་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། གཏོར་ཁ་སྔོག་འདོན་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། མིའི་
དགོས་མཁོ་ལས་བརྒྱུ་ནས་གཏོར་ཁ་སྔོག་འདོན་ཆེ་དུགས་པས་ས་བཅུད་ཉམས་པས་རྒྱའི་བཅུད་ཀྱང་ཉམས་པ་
དང་གཏོར་ཁ་སྔོག་སྐབས་ཀྱི་སྤྲིགས་རོ་རྣམས་རྒྱག་རྒྱ་ཁག་གི་ནང་དུ་ཤོར་བ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བཟོ་སྐྲ་
ལས་བྱུང་བའི་དུ་ནག་དང་། རྩས་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་འདྲེས་པའི་དུ་བའི་རྒྱུངས་པ་རྣམས་བར་སྐྱང་དུ་སོང་ནས་
མཐར་སྐྱོན་སྤང་གི་དོ་སོར་འགྲུབ་བཞིན་ཡོད། དེས་ན་ཆར་རྒྱ་ལྷོ་རྒྱ་ལྷོ་ཀུན་གྱི་འཕྲུང་ཁུངས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞིང་
སྤྲིན་སྤང་རི་ཅོམ་གཙང་བ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་དེ་ལས་བབས་པའི་ཆར་རྒྱ་གཙང་ཞིང་དེ་ལས་རྒྱག་རྒྱ་སོགས་ཀྱང་
གཙང་བ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་དང་སྟོས་གྲུབ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཡིན། དེ་ལས་སྔོག་སྟེ་སྤྲིན་སྤང་རི་ཅོམ་འབག་བཙོག་ཆེ་བ་
དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཆར་རྒྱ་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱག་རྒྱ་དང་གཙང་རྒྱ་སོགས་ཀྱང་འཕྲུང་རྒྱུ་མི་བྱུང་བར་འགྱུར་
ངེས་རེད། དཔེར་ན། ལྷོ་ལོ་༢༠༡༤ ཟླ ༧ ཚེས ༢༣ ཉིན་སྤྱི་ལོ་ཉེ་འབྲེལ་སུ་ཡོད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་གྲོང་གསེབ་མི་

དམངས་ཀྱིས་རྒྱ་མའི་གཏེར་ཁ་སྒྲོག་འདོན་གྱི་བཙོག་ཚུལ་དུག་ཚུ་བྱོང་གསེབ་གྱི་འཚོ་རྟེན་གཙོ་བོའི་རྒྱུ་རྐྱེད་
ནང་དུ་ཤོར་ནས་ཉ་དང་སྒོ་སྤྲུགས་སེམས་ཅན་མང་པོ་ཤི་བར་ངོ་རྒོལ་བྱས་པའི་སྟན་ཐོ་བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ཁོར་
ཡུག་སྤེ་ཚན་ནས་བཏོན་པ་ལས་ཤེས་ལུས།

འཕྲུང་རྒྱུ་དཀའ་ངལ་རྒྱུ་རྒྱུ་འདི་ནི་ཁོ་བོ་གཅིག་ཕུར་འཕྲད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་ཨ་
རི་སོགས་ཡུལ་གྲུ་མང་པོ་ཞིག་གི་མི་མང་ལ་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་འཕྲད་བཞིན་པའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་རེད། ད་ལྟའི་
ཆར་ང་ཚོས་གཏེར་རྒྱ་ཉོ་དགོས་པའི་དཀའ་ངལ་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་གཙོ་བོ་འདི་ལྟར་བཟང་ན་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ལ་
འབག་བཙོག་ལུ་མཐུན་ཤུགས་ཆེར་སོང་ནས་ནམ་ཞིག་གཙང་པོ་དང་རྒྱུག་རྒྱ་སོགས་ཞིང་ཁ་འདེབས་ལས་སོགས་
གྱི་ལས་རིགས་ཅི་ལས་འཕྲུང་རྒྱུ་བཀོལ་མི་རུང་བའི་གནས་སུ་མི་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་མེད་དེ། ད་ལྟའི་ཁོར་ཡུག་
འབག་བཙོག་ལ་བཙོས་ཐབས་ཤིག་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ནས་མ་བཏང་ཚོ་རྒྱ་བ་དང་ལོ་རེ་བཞིན་བཟོ་བྱ་དང་གཏེར་ཁ་
སྒྲོག་འདོན་སོགས་ཇི་མང་གི་གནས་ཚུལ་ང་ཚོ་ཀུན་གྱི་མིག་ལྔར་མངོན་བཞིན་པ་འདི་རེད།

གལ་ཏེ་ཁོར་ཡུག་འབག་བཙོག་ཤུགས་ཆེ་སོང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་ང་ཚོ་སོ་སོ་གནས་སྡོད་བྱེད་སའི་རྒྱལ་ཁབ་དེར་ཞིང་
ལས་ཐོན་སྐྱེད་ཉ་བྱ་སྒོ་བྱར་དུ་འབག་ཚོ་མི་སྐྱེར་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དོ་སྣང་ཇི་ཅིས་འགོ་མིན་བསམ་
ཞིབ་བྱོས་དང་། འདོད་རམས་གྱི་ཚོ་རྒྱུ་འཕྲུངས་པའི་མིའི་བྱ་སྤྱོད་གྱི་ངན་འབྲས་ལས་འཕྲུང་རྒྱུ་དཀའ་ངལ་
འཇོམ་སྐྱོང་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་འཕྲད་བཞིན་པ་ལྟར། དགོས་མཁོའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མཚམས་ལས་བཟལ་ནས་རྒྱས་
སྒྲོས་དང་འགྲན་རྩོད་ཁོ་ནས་དཔལ་འབྱོར་གསོག་སྐྱབ་གྱི་དུས་འདུལ་བའི་མིའི་བྱ་སྤྱོད་ངན་པ་དེ་དག་གི་རྒྱུ་
གྱིས་མཁའ་རྒྱུང་ལ་འབག་བཙོག་ཚད་ལས་བཟལ་བ་བཟོས་ནས་ཐད་ཀར་ང་ཚོས་མཁའ་རྒྱུང་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་
མི་ལུས་པར་གཏེར་རྒྱ་ཉོ་དགོས་པ་བཞིན་ནམ་ཞིག་འཚོ་རྒྱུང་ངམ་སོག་འཛིན་གྱི་རྒྱུང་ཡང་ཉོ་དགོས་བྱུང་ཚོ་
འཇོམ་སྐྱོང་མི་འབོར་དུང་ལྷུར་བདུན་ཅུ་བོ་རེ་རེ་ནས་རྒྱ་ཚོད་དང་ཉེན་ཞལ་རྒྱ་བ་དང་ལོ་རེ་བཞིན་ལུ་མཐུན་ཉོ་
སྤྲུབ་བམ།

འཚོ་རྒྱུང་ལ་ཤུགས་ཆེ་བའི་འབག་བཙོག་ཤོར་ནས་བེད་སྤྱོད་མི་རུང་བར་གྱུར་ཚོང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དམ། ཚོད་
དཔག་འདི་དག་ནི་རྟོག་བཟོ་ཅི་མ་ཡིན་པར་ད་ལྟའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁོར་ཡུག་འབག་བཙོག་གི་ཚད་གཞི་ལ་གཞིགས་
ན་གནས་ཚུལ་ཐབས་སྤྲུག་དེ་འདྲ་ཞིག་འབྱུང་ངེས་རེད་འདོད། འོན་ཀྱང་དེ་འདྲ་བའི་དཀའ་ངལ་ཐབས་སྤྲུག་
ཅིག་མི་འབྱུང་ཆེད་དུ་ཉ་ནས་ག་སྤྱིག་བྱས་ན་སྟོན་འགོག་ཀྱང་བྱེད་སྤྲུབ་ངེས་རེད། རྒྱ་མཚན་ནི་རྒྱ་རྒྱུན་དེ་དག་
ཀུན་མིའི་བཟང་སྤྱོད་ལས་བཟལ་བའི་བྱ་སྤྱོད་གྱི་ངན་འབྲས་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་གསལ་ལྟར་ཡིན་པས་དེ་ལ་སྐྱུར་
བཙོས་བྱེད་པའི་ལུས་པ་ཡང་ང་ཚོ་ལ་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱིར་རོ།

ཁོ་བོ་སྤྱི་ཡུལ་དང་བྱིས་དུས་གྱི་འཚོར་ལོངས་བྱུང་སའི་ཁོར་ཡུག་ནི་བོད་མཚོ་སྐང་གི་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་རྩ་
ཐང་དང་དག་ཅིང་གཙང་བའི་མཁའ་རྒྱུང་། དྲངས་ཞིང་བསེལ་བའི་ཡན་ལག་བརྒྱུད་ལྡན་གྱི་རྒྱ་བོ། ཞི་བདེ་བག་
ཐབས་ཀྱིས་འཚོ་བའི་སྒོ་སྤྲུགས་སེམས་ཅན་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་བའི་གནས་ཡིན་ལ། ཁོ་བོས་བྱིས་དུས་སུ་ཁོར་ཡུག་

འབག་བཅོག་གི་སྐད་ཆ་གོ་མ་མྱོང་། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ན་ཚོད་རྒྱུ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་མ་ཤེས་པ་དང་
མ་ཚོར་བ་ཡིན་སྲིད་ལ། གཉིས་ནས་དེ་དུས་བོད་མི་རྣམས་ལ་ཁོར་ལུག་གི་ཤེས་ཚད་དེ་ཅི་མེད་པས་ཡིན་སྲིད།

གང་ལྟར་ཁོ་བོའི་དྲན་ལམ་དུ་བྱིས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ཐང་དུ་བཞུགས་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་གཙང་རྒྱ་གང་ཞེས་
ཡིན་ཡང་ཐད་ཀར་འབྲུང་བྱུང་ཤིག་དང་། དྲུས་ཤིང་གཙང་བའི་འདུ་ཤེས་འབའ་ཞེས་ལས་དེ་ལ་འབག་བཅོག་
ཤོར་དོགས་ཀྱི་འཛིགས་སྒྲུང་དང་རྣམ་རྟོག་གང་ཡང་མེད། བྱིས་སུ་རྒྱ་གར་དུ་བཅོན་བྱོལ་ལ་འབྱོར་ནས་རིམ་པས་
ཤེས་གསལ་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེན་ཁག་ལ་འབག་བཅོག་ཤུགས་ཆེན་ཤོར་ཚུལ་དང་མཚོ་སྐང་གི་རྒྱ་བོ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་
གལ་གནད་ཅན་ཞེས་ཏུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་ལམ་དང་ཚོགས་འདུ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བཞོ་སྤོང་སྒྲ་མང་བྱེད་བཞིན་
འདུག་པས་དེའི་ཚུལ་ལ་རུང་ཟད་དཔུང་འདོད་ལྷགས།

ལོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱ་མཚོ་དུ་ཆེན་མོ།

དེང་གི་ཆར་བྱི་ནང་གི་མཁས་དབང་དང་ཉམས་ཞིབ་པ་མང་པོ་ཞེས་གིས་མཚོ་སྐང་བོད་ལ་མིང་སྒྲ་ཚོགས་ཤིག་
འདོགས་བཞིན་འདུག་དཔེར་ན། ལོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱ་མཚོ།¹ གོ་ལའི་སྤེལ་གསུམ་པ། ལོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྲོག་རྩ་སོགས་རེད། འོ་
ན་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་མིང་དོན་དེ་གཉིས་མཚུངས་སམ་ཞེ་ན། རྒྱ་བོད་འཕེལ་བའི་གཤམ་གྱི་དཔུང་གཏམ་
བྱུང་ཏུ་ལས་ཤེས་ལྷན་སྐྱེས།

མཚོ་སྐང་བོད་ནི། འཛམ་གླིང་རྩིལ་པོའི་དཀྱིལ་དང་མཚོ་སྐང་། དཀར་ཞེང་གཙང་བའི་གངས་རིས་བསྐྱར་བའི་
བསེལ་ལྡན་ཁ་བའི་སྤོངས་ཆེན་པོ། རྒྱ་བོ་ཡན་ལག་བརྒྱུད་ལྡན་འཛམ་གླིང་པའི་རྒྱ་མཚོ་དུ་ཆེན་མོ། རང་བྱུང་ཁམས་
དང་རིན་ཆེན་གཏེར་གྱིས་སྤུག་པའི་བང་མཚོ་དུ་ཆེན་མོར་དེང་དུས་ཀྱི་བྱི་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་པ་དང་། དཔུང་ཞིབ་
པ། མཁས་དབང་སོགས་དཔྱད་ལྡན་སྤྱི་བོ་སྤོང་ཕྱག་མང་པོས་ཡིད་སྤོན་ཤོར་ཞེང་། མཚོན་སྤུ་གྱི་ཚོ་ལོ་སྤེལ་གསུམ་
སྤུལ་དང་འབུལ་བཞིན་པ་རེད། བསེལ་ལྡན་གྱི་སྤོངས་ཞེས། གནའ་དེང་གི་བྱི་ནང་དཔྱད་ལྡན་པ་མང་པོས་འདི་
རྒྱར་དོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། དཀོན་མཚོ་གྱི་སྤོངས་ཀྱི་སྤུས་རབས་ལས། ཤར་རྩོམ་གཞུང་གི་བྱུང་
ཕྱོགས་ན། གནས་སུ་རྒྱལ་བོད་ཅེས་བྱ་བ་ཡོད། རི་མཚོན་པོ་གནམ་གྱི་ཀ་བ་ཡོད། མཚོ་དམའ་པོ་གཡུ་ཡི་མཚུལ་
ཡོད། གངས་དཀར་པོ་ཤེས་གྱི་མཚོ་དུ་ཆེན་ཡོད། སྐང་སེར་སོགས་ཀྱི་སྤུ་བོ་ཡོད། རྒྱ་ཞེས་པོ་སྤུ་གྱི་བདུག་
སྤོངས་ཡོད། རྩོན་བཟུ་བ་གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་ཡོད། རྒྱུར་བཟུ་བ་གཡུ་ཡི་མེ་ཏོག་ཡོད། ཅེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་

¹ Walter Immerzeel, Jetse Stoorvogel and John Antle, Can Payments for ecosystem services secure the water tower of Tibet? Agricultural systems 96 (2008) 52-63

² རྒྱ་བོད་མཚོ་དུ་ཆེན་མོ་གྱི་སྤོངས་རབས་ལས།

བཞིན་ནོ།

བསིལ་ལྷན་གྱི་སྤྲོད་སྲུ་གངས་དཀར་པོ་ཤེལ་གྱི་མཚོ་དྲུག་ཡོད་ཚུལ་ནི། སྤྲོད་མངས་ཤིང་སྤྲོད་སྲུ་གངས་
དཀར་ཏེ་སེ་དང་། བལ་བོད་གྱི་མཚོ་མས་སྲུ་རྩོ་མོ་སྤང་མ། བོད་འབྲུག་གི་ས་མཚོ་མས་སྲུ་པག་ཤིའི་རྩོ་མོ་སྤྲོ་
ཤི། གཞན་ཡང་། གངས་དཀར་ཤ་མེད། རྩོ་མོ་མཁའ་ཤིག་གཉན་ཆེན་ཐང་སྤྱ། ཡར་སྤྲོ་ཤམ་པོ། སྤྲོ་ལ་ཁ་ཤི། གནས་
ཆེན་ཚ་ཤི་ཏུ། མ་ཆེན་སྤོམ་ར། རྒྱ་བོད་གྱི་ས་མཚོ་མས་སྲུ་ཁ་བ་དཀར་པོ། ཤར་དུང་ཤི། ཤིན་ཅང་དང་བོད་གྱི་ས་
མཚོ་མས་སྲུ་གངས་དཀར་སྤྲོད་སྲུ་ལས་རྣམ་རྒྱལ། མེ་ཏུ་གངས་དཀར་སོགས་གྱིས་བསིལ་ལྷན་གྱི་སྤྲོད་སྲུ་འདི་མཐའ་
བཞི་མཚོ་མས་བརྒྱད་ནས་ཡོངས་སྲུ་བསྐྱར་ཡོད།

མཚོ་དམའ་མོ་གཡུ་ཡི་མཚུལ་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། མ་པམ་གཡུ་མཚོ། གནས་མཚོ་སྤུག་མོ། མཚོ་སྤུ་
ཤིང་། མཚོ་སྤུ་ཤིང་། མཚོ་སྤོན་པོ་སོགས་གཡུ་ཡི་མཚུལ་འབྱེལ་འདྲ་བའི་མཚོ་ཆེན་དང་། མཚོ་ཆུང་དང་མཚོ་འུ་
སོགས་བསམ་གྱིས་མི་བྲུབ་པ་ཡོད། ཤེལ་གྱི་མཚོ་དྲུག་འདྲ་བའི་གངས་ཤི་དེ་དག་དང་གཡུ་ཡི་མཚུལ་འདྲ་བའི་
མཚོ་དང་མཚོ་འུ་དེ་དག་ལས་སྤིང་ཆེན་ཨེ་ཤེ་ཤེ་ཡའི་མི་མང་དུང་སྤུར་བརྒྱ་དང་བྱེ་བ་གསུམ་སྤུག་གི་ཆེ་སྤོག་གི་དྲུག་
གཞིར་གྱུར་པའི་ཆུ་བོ་རྣམས་འབབ་བཞིན་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ནི། མཚོ་སྤང་བོད་གྱི་སྤྲོད་མངས་ཤིང་སྤུ་ཆགས་པའི་
གངས་དཀར་ཏེ་སེ་དང་མ་པམ་གཡུ་མཚོ་ལས་འབབ་པའི་ཁ་འབབ་བཞི་སྟེ། ཏེ་མཚོ་གཡུ་འབབ་ཤི། གཙང་གི་
གཞུང་བརྒྱུད་ཅིང་། ལྷ་སའི་སྤོ་རྒྱུད་ཡར་སྤུང་དུ་འབབ་པའི་ཆ་ནས་ཡར་སྤུང་གཙང་བོ་དང་། དེ་ནས་དུགས་པོ་
དང་ཀོང་པོ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱ་གར་ཤར་སྤོགས་ཨ་སམ་དང་རྒྱང་ལ་ཏེ་ཤི་བརྒྱུད་རྒྱ་མཚོར་འབབ་པའི་ཆ་ནས་རྒྱར་མ་
སྤུ་ཏར་ (Brahmaputra) ཅེས་བཞོད། བོད་གྱི་ཡར་སྤུང་གཙང་བོས་སྤུ་འགོ་ས་ཡ་ ༤༢༥ དང་། དེའི་ནང་ནས་
བརྒྱ་ཆ་ ༥༠% ⁷ ཞིང་ལས་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་ལ་ཐོན་སྐྱེད་ཤིང་སྤོད་དང་སྤུ་ལེ་ ༢༧༠༠ འབབ་བཞུང་གིས་
མཐར་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོར་ལོག་བཞིན་ཡོད།

མ་བྲུ་ཁ་འབབ་ཤི། བོད་གྱི་སྤུ་ཏེང་བརྒྱུད་ནས་རྒྱ་གར་མངའ་སྡེ་ཏུ་ཏར་པ་ཏེ་ཤི། (Uttar Pradeshབརྒྱུད་ནས་
འབབ་པའི་ཆེ་ན་ཆུ་བོ་གང་ག་ཞེས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀར་ཏེ་ཅང་གྲགས་ཆེ་བའི་ཆུ་བོ་དེ་ཡིན། ཏུན་སྤུ་ལེ་ ༢༧༥༠ ⁹

³ ལྷ་སམ་པ་དབང་ལྷུག་གིས་མཛད་པའི་བོད་གྱི་སྤོད་དྲུག་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གངས། ༢༢ དང་། ལྷོ་ཤི་ལ་ཁོར་ཡུག་སྤེ་ཆེན་ནས་པར་འབྲེམས་ལུས་པའི་བོད་མཚོ་སྤང་ཐོག་གི་གནས་གཤིས་
འབྲུར་སྤོག་གི་ཤུགས་རྒྱུན། ཤོག་གངས། ༡༡
⁴ བོད་གྱི་སྤོད་དྲུག་རྒྱལ་རབས་ལས། ཤོག་གངས། ༢༩
⁵ Environmental Degradation on the Tibetan Plateau. <http://www.tibetanwoman.org>
⁶ [www.mtholyoke.edu/brahamaputra/river basin.](http://www.mtholyoke.edu/brahamaputra/river%20basin)
⁷ [www.mtholyoke.edu/brahamaputra/river basin.](http://www.mtholyoke.edu/brahamaputra/river%20basin)
⁸ [En.m.wikipedia.org/bramhamaputra/river](http://en.m.wikipedia.org/bramhamaputra/river)
⁹ [www. Britannica.com/Ganges-river.](http://www.Britannica.com/Ganges-river) By Denyck lodrick 10-31-2014

དེ་ནས་སྐར་མ། ལའོ་སེ། ཐེ་ལེན་ཏ། ཀམ་པའོ་ཏ་བརྒྱུད་ནས་འབབ་པའི་ཚོ་ཚུ་བོ་མེ་ཀོང་ (Mekong)¹⁴ ཞེས་
འབོད་པ་དང་སྤྱི་ལེ་༤༣༥༠¹⁵ འབབ་བཟུང་གྲིས་མཐར་རྒྱ་མཚོར་འདྲེས་བཞིན་ཡོད།

མ་ཚུ་མེ། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་དཀྱིལ་རྒྱུད་ཀྱི་རི་བོ་བླ་ཡན་ཉ་རི་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་¹⁶ ལྷུང་ཚུ་དང་། སམ་ཚུ་
སོགས་དང་ཟླ་བ་སྤྱིལ་ནས་ནང་སོག་དང་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་ཀན་སུ། འོན་ཤ། ཉིད་ནན་ལ་སོགས་བརྒྱུད་ནས་
འབབ་པའི་ཚོ་གཙང་པོ་སེར་པོ་(Yellow River) ཞེས་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ཚུ་བོའི་མ་ཡུམ་ཞེས་པའི་གྲགས་སྟན་
དང་། (Mother River of china) རྒྱ་ནག་གི་མེས་པོའི་དཔལ་ཡོན་དར་སའི་གཞི་མ་ལྟ་བུར་ (The
cradle of Chinese Civilization) ཡང་འབོད་བཞིན་ཡོད།¹⁸ འོན་སྤྱི་ལེ་ ༥༤༥༤¹⁹ འབབ་བཟུང་དང་རྒྱ་
ནག་ནང་གི་ཚུ་བོ་རིང་ཤོས་གཉིས་པ། འཛམ་གླིང་ནང་ནས་ཆེས་རིང་ཤོས་ཀྱི་ཚུ་བོ་བདུན་པ།²⁰ རྒྱ་བོའི་གཞུང་
རྒྱུད་དུ་རྒྱ་ནག་མི་མང་ས་ཡ་ ༡༥%²¹ འཚོ་སྡོད་དང་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་པའི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥%²² ལ་ཚུའི་ཐོན་ལུངས་
མཐོ་སྡོད་གྲིས་དེ་དག་གི་འདོད་སྡོམ་བསྐྱངས་ནས་མཐར་ཤར་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་ངལ་གསོ་བཞིན་ཡོད།

འབྲི་ཚུ་མེ། བྱང་ཤར་གདང་ལ་རི་རྒྱུད་ལས་བབས་ནས་རྒྱ་ནག་དུང་ཅིན་དང་། འན་ཅིན་དང་ཉུང་ཉུང་སོགས་
བརྒྱུད་ནས་འབབ་པའི་ཚོ་ཚུ་བོ་ཡང་ཅེ་ཀུང་(Yangtze River) ཟེར། ཚུ་བོ་དེ་ཉིད་ནི་ཨེ་ཤེ་ཡའི་ནང་ནས་རིང་
ཤོས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་ནས་རིང་ཤོས་གསུམ་པ། འོན་སྤྱི་ལེ་ ༥༣༠༠ འབབ་བཟུང་དང་ཚུ་བོ་དེའི་གཞུང་རྒྱུད་དུ་
རྒྱ་ནག་གི་མི་འབོར་གསུམ་ཆ་གཅིག་འཚོ་སྡོད་²³ དང་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཆའི་དུམ་བུ་ལྡེའི་ཆ་གཅིག་ལ་ཚུའི་ཐོན་རྒྱུད་
²⁴ ²⁵ དང་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་གི་ཐོན་རྒྱུད་ཚུ་འབོར་ (PRC,s GDP) གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༢༠% འབྲི་ཚུར་བརྟེན་²⁶ ཡོད་
ཅིང་སྤྱི་འགོ་དུང་ལྷུར་མང་པོར་ཚོ་སློག་བྱིན་ནས་མཐར་ཤར་རྒྱ་མཚོར་འབབ་བཞིན་ཡོད།

རྒྱལ་མོ་རྩལ་ཚུ་ནི། གདང་ལའི་སྤོ་སྤོགས་ནས་འབབ་བཞིན་ནག་ཚུ་དང་། འབྲི་བྱ། ཟླ་ཆེན། ལྷོ་རོང་། དཔའ་
ཤོད། མཚོ་སྐང་སོགས་བརྒྱུད་ནས་འབབ་པའི་ཚོ་རྒྱལ་མོ་རྩལ་ཚུ་དང་བོད་ཀྱི་ཚོ་ཆེན་གཉིས་པར་གྲགས་ཤིང་། དེ་

¹⁴ བོད་ཀྱི་སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་དང་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད། en.m.wikipedia.org/wiki/Mekong

¹⁵ en.m.wikipedia.org/wiki/Mekong

¹⁶ དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།

¹⁷ བོད་ཀྱི་སྤྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་དང་། en.m.wikipedia.org/wiki/yellow_river

¹⁸ wwf.panda.org/yellow_river

¹⁹ en.m.wikipedia.org/wiki/yellow_river

²⁰ en.m.wikipedia.org/wiki/yellow_river

²¹ wwf.panda.org/yellow_river

²² www.china.org.cn<Environment>news

²³ en.m.wikipedia.org/wiki/yangtse

²⁴ en.m.wikipedia.org/wiki/yangtse

²⁵ བོད་གཞུང་གི་དྲིལ་ཁོར་ཡུག་སྤེལ་འབྲེལ་སྤེལ་བྱས། བོད་མཚོ་སྐང་ཐོག་གི་གནམ་གཤིས་འགྱུར་ལྡོག་གི་ཤུགས་རྒྱུན། རྩོམ་གསལ། ༡༢/༡༩

²⁶ en.m.wikipedia.org/wiki/yangtse

ནས་སྒྲུབ་མའི་ཡུལ་ལུང་བརྒྱུད་ནས་འབབ་པའི་ཚོ་ཚུ་བོ་སར་སྐྱུན་(Salween) ཞེས་གྲགས། ལྷོ་ཕྱི་
ལེ་ ༢༤༠༠ འབབ་བཅུ་དང་ཚུ་བོ་སར་སྐྱུན་གྱི་གཞུང་རྒྱུད་དུ་སྒྲུབ་མའི་མི་འབོར་བརྒྱ་ཚ་ ༤༢%²⁷ ལ་འཕྱང་
ཚུ་དང་ཞིང་ལས་སོགས་ལ་མཁོ་བའི་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་སྐྱུན་བཞིན་ཡོད།

གོང་དུ་འཁོད་པ་རྣམས་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་གཅིག་ཏུ་དགའ་ཞིང་གཅིག་ཏུ་དུངས་པའི་རང་ཅག་རྣམས་ཀྱི་
ཡབ་མེས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་དུ་བདག་གཅེས་དང་སྤྱད་སྦྱོབ་བྱས་པའི་ཁ་འབབ་བཞི་དང་ཚུ་ཚེན་
བཞིའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་། ཡུལ་ལུང་། རྒྱལ་ཁབ་གང་དང་གང་དུ་བཅུར་མིན། ཚུ་བོ་དེ་དག་གི་གཞུང་རྒྱུད་དུ་
འཚོ་བའི་མི་འབོར་གྱི་གྲངས་ཚད། ཚུའི་རིང་ཚད་སོགས་དེང་དུས་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་པ་དང་ཚོན་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་
སྒྲན་ཐོ་དང་ཚུ་བོ་དེ་དག་གང་དུ་བཅུར་བཞིན་ཡོད་མེད་ཀྱི་ས་ཁྲ་²⁸ ²⁹སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བཞགས་པ་དང་བཞུས་
ཚོ། དངོས་གནས་མཐོ་སྐང་གི་བོད་འདྲི། གོལ་ལ་ཉིལ་བོའི་མི་འབོར་ཚེ་ཤོས་གཉིས་ཏེ་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་མི་མང་
དུང་ཕུར་མང་བོའི་འཚོ་ཉེན་གྱི་གཞི་མ་དང་། ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་མཚོད། ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་སོག་རྩ་ལ་སོགས་པའི་སྲོམ་
ཚོག་དེ་དག་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་བདེན་དཔང་སྟག་པར་རྟེན་ཐུབ།

བོད་གཞུང་གི་དྲིལ་ཁོར་ཡུག་ཉམས་ཞིབ་པ་འཛོམ་སྟོབས་ལྡན་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཉེ་ཆར་(2015.3.22)འཛོམ་
སྒྲིང་གི་ཚུའི་ཉེན་མོར་མེག་སྟོན་ཉེན་སྲོལ་དུ་གཏམ་བཤད་སྐབས། བོད་སྐུམ་ན། ཨོ་ཤ་ཡའི་ཤི། ཟེར་བའི་བཙོན་གཞི་
དང་། ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་བོའི་ཆགས་འཛིག་མཐོ་སྐང་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་བརྟེན། ཟེར་བའི་སྲོམ་ཚོག་དེ་བཞིན་དུ་ཨོ་
ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་མཚོད་ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་སོག་རྩ་ཡིན། ཞེས་པ་སོགས་ནི་བསམ་གཞིག་ཞིབ་མོ་བཏང་བའི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚེན་གྱི་སྲོམ་
ཚོག་དུ་ངོས་འཛིན་གཞི་ནས་ཐོབ་པ་དང་། མཐོ་སྐང་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་དང་ཚུ་ཚེན་རྣམས་ནི་བོད་མི་རྩམ་ཟན་ས་
ལ་དུག་ཅིང་ལ་དབང་བའི་གནད་དོན་དང་གལ་གནད་ཅིང་མ་ཡིན་པར་ང་ཚོའི་བྱིམ་མཚེས་རྒྱ་དཀར་ནག་
གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་སྟེ་འགོ་དུང་ཕུར་མང་བོའི་ཚོ་སོག་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པས་ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་མངའ་ཁུལ་གྱི་
ནང་ནས་ཆེས་གལ་གནད་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁམས་ཤིག་དུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་རིན་ཡོད་པ་དང་། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་
དོན་དམ་པའི་ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་མཚོད་ཚོའི་མཚན་སྟོན་མཐོ་སྐང་བོད་ཉིད་ལས་གཞན་གང་ལ་འོས་བབ་མ་
མཚེས་སྟུམ།

འོ་ན་མཐོ་སྐང་བོད་དེ་ཉིད་ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་མཚོད་ཡིན་ན། མཐོ་སྐང་བོད་ཀྱི་ཚུ་ཚེན་དང་ཁོར་ཡུག་འབག་བཙོན་
གི་རྒྱུ་ལས་དཀའ་ངལ་གང་ཞིག་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་དམ། གང་ཞིག་འཕྲད་ངེས་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།

²⁷ www.fao.org/nr/water/salween/
²⁸ www.shangri-la-river-expeditions.com
²⁹ www.worldlast.com

གཤམ་ བོད་ཀྱི་ཚུ་ཚེན་ཁག་ལ་འབག་བཅོམ་དང་། མི་མང་དུ་ཕྱུར་གྱི་ཅུ་འབོད།

ང་ཚོའི་ཡབ་མེས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་དབེར། ཚུ་མགོ་བསྐྱོགས་ན་དུངས་ཐབས་མེད། ཅེས་པ་ལྷར་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཚུ་བོ་ཀུན་གྱི་
འབྲུང་ལྷངས་བོད་མཐོ་སྐང་གི་ཚུ་ཚེན་ཁག་དང་། གངས་རི། མཚོ་དང་མཚོའུ་སོགས་ཡིན་པ་ནི་གོང་དུ་འབོད་
པའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ཀྱི་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད་ལ། བོད་ཀྱི་ཁོར་ཕྱག་ལ་དོ་ཕོག་དང་གཏོར་སྐྱོན། འབག་བཅོམ་རི་
ཅམ་སོང་བའི་ཚོད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཚུ་ཚེན་ཁག་བཟུང་ཕྱུག་གི་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱི་མི་མང་དུ་ཕྱུར་མང་
པོར་དཀའ་ངལ་བསྐྱོད་མེད་ཅིག་འཕྲད་ངེས་ཡིན་པ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་ལ། ལྷག་པར་དུ་དེང་གི་ཉམས་ཞིབ་པ་དང་
ཚོན་རིག་པ་མང་པོའི་སྐྱོན་ཐོ་^{30 31} ཅུ་གསལ་བ་ལྟར་རེད།

འོ་ན་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཕྱག་དང་ཚུ་ཚེན་ཁག་ལ་འབག་བཅོམ་བཟོ་མཁན་ལྷེ་བ་གང་ཡིན་དང་། དེའི་མཚུག་འབྲས་སུ་
ཅི་ཞིག་བྱང་ལེ་ན། ལྷོ་ན་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཡར་སློན་དུ་བོད་མཐོ་སྐང་གི་ཁོར་ཕྱག་དང་། གངས་རི། ཚུ་ཚེན་ཁག་
འབག་བཅོམ་གི་རྒྱར་གྱུར་བའི་གཏོར་ཁ་སློག་འདོན་དང་། ཚུ་རགས། ཚུ་ཚེན་ཁག་གི་ཁ་སྐྱོགས་བསྐྱུར་བ་སོགས་
ཀྱི་ལས་དོན་གང་ཡང་གཏོར་མེད་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་བྱེད་བྱས་ལགས། བོད་མི་རིགས་ནི་ཡང་དག་
པར་རྒྱུགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོའི་རོ་བརྟུང་བྱང་བའི་རྒྱུ་ལས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་བརྩེ་མཐོང་
དང་། གལ་ཆེན་གྱི་འདུ་ཤེས་འཛིན་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ས་ཀོ་རྩོ་སློག་གི་ལས་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་
གཏོར་སྐྱོན་གྱི་རྒྱར་དོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལས་རྒྱ་དམར་གྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱིས་ཕྱུག་པའི་མཐོ་སྐང་བོད་ཀྱི་གཏོར་ཁ་སློག་འདོན་གྱི་ལས་
གཞི་འགོ་བཙུགས་པ་³² དང་མཐོ་སྐང་གི་ཁོར་ཕྱག་ལ་ཉམས་རྒྱུད་ཀྱི་འགོ་ཡང་ཚུགས་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་
བོ་ནི་བོད་ནང་དུ་གཏོར་ཁ་སློག་འདོན་ཚད་ལས་བརྒལ་བ་དང་། ཚུ་རགས་ཚོད་མེད། ཚུ་ཚེན་ཁག་གི་བཟུང་ཕྱུག་
གྱི་ཁ་སྐྱོགས་བསྐྱུར་པ། ཁོར་ཕྱག་འབག་བཅོམ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་ལས་བོད་ཀྱི་ཚུ་ཚེན་ཁག་སྐམ་འགོ་ཚུགས་པ་
དང་། ཚུ་ཚེན་གྱི་ཞེང་ཚད་རི་རྒྱུང་སོགས་སུ་བྱེན་ཡོད། WWF ཚོགས་པའི་སྐྱོན་ཐོའི་ནང་དུ་འཛམ་གླིང་གི་ཚུ་
ཚེན་ཁག་བཟུ་སྐམ་ཉེན་ཡོད་པ་དང་།³³ དེའི་ནང་ནས་ལྷ་ནི་བོད་མཐོ་སྐང་ནས་བཟུང་བའི་ཚུ་བོ་སྤེ་ ༡ རྒྱལ་མོ་
རྒྱལ་ལྷ། ༢ མ་བྱ་ཁ་འབབ། ༣ ཉ་མཚོག་ཁ་འབབ། ༤ འབྲི་ལྷ། ༥ རྩ་ལྷ་བཅས་ཡིན་པ་རེད། ཚུ་ཚེན་དེ་དག་སྐམ་
པའི་ཉེན་ཁ་འཕྲད་བཞིན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གཙོ་བོ་ཁག་དུག་ཅམ་སྐྱོན་ཐོ་དེའི་ནང་དུ་གསལ་ཡོད་པ་ནི། ༡ ཚུ་རགས་
དང་འཚུགས་བསྐྱུན། (Dams and infrastructure) ༢ ཚུ་ཚོད་མེད་འབོར་

³⁰ Meltdown in Tibet. By Michael Buckley
³¹ www.idsa.in.Climate Change, Environmental Degradation.Tibet and Implication for south
Asian Security.P.K. Gautam. January 29.2010
³² བོད་གཞུང་གི་ཁོར་ཕྱག་སྤེ་ནས་འགོ་མཐོ་སྐང་གི་ཁོར་ཕྱག་ལ་ཉམས་རྒྱུད་ཀྱི་འགོ་ཡང་ཚུགས་ཡོད། བོད་མཐོ་སྐང་ཐོག་གི་གནམ་གཤིས་འཕྲུལ་སྐྱོག་གི་ཤུགས་རྒྱུན། ཤོག་གངས། ༥༥
³³ www.panda.org/river-risk/
³⁴ www.panda.org/river-risk/

འདྲེན། (Excessive water extraction) ༣ གནམ་གཤིས་འགྱུར་ཚྭ། (Climate Change) ༤ རྩོལ་ཆགས་
ཕན་ཚུན་བཟོན་འཛུལ། (Invasive species) ༥ ཉ་ཚོད་མེད་འཛིན་བཟུང་། (Over fishing) ༦ ཁོར་ལུག་
འབག་བཟོག་ (Pollution) བཅས་³⁵ བསྐྱེད་ཡོད་ཅིང་། བོད་ནང་དུ་རྒྱ་ནག་གིས་རྒྱ་རྒྱུ་དེ་དག་ལས་ཇི་ཅམ་
ཞིག་ལག་བཟུར་བྱེད་མིན་ནི་ཤེས་གསལ་རེད། དཔེར་ན། ༢༠༠༤ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་དུ་གསར་ཁང་གི་གསར་
འགྱུར་ལྟར། འབྲི་རྒྱུ་འབྲུ་ཆ་ ༤༤ ཅམ་འཕྱུར་རྒྱ་མི་རྒྱུར་བར་གྱུར་པ་དང་། རྒྱ་བཟོག་གི་རིགས་
ཏུན་ (Ton) ཟེར་འབྲུམ་བཞི་ཅམ་གཙང་པོའི་དེའི་ནང་དུ་བཟུར་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལས་བརྒྱ་ཆ་
༧༩% བཟོ་སྐྱེ་ལག་ལས་ཐོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གསལ་ཡིན་ཞེས་སྟེན་ཡོད་ཅིང་³⁶ །

རྒྱ་ནག་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་གི་ཟ་འབྲས་ཀྱི་ཐོན་འབྲས་ཆེ་ཤོས་བཅུའི་ནང་ནས་ཨང་དང་པོར་ཆགས་ཡོད་
ཅིང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་གི་འབྲས་ཀྱི་ཐོན་འབྲས་བརྒྱ་ཆ་ ༧༠% ཅམ་འབྲི་རྒྱུ་འབྲུ་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲུང་
བཞིན་ཡོད་ཅིང་³⁷ ། གལ་ཏེ་འབྲི་རྒྱུ་ལ་དོ་སྣང་གཤམ་ཆེ་སོང་ཚེ་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཐོག་ལ་ཟ་འབྲུའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ངེས་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ཉེ་བའི་ཆར་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་
གིས་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོའི་ཁ་ཕྱོགས་བསྐྱར་ནས་རྒྱ་ནག་ནང་འབྲུ་དུ་འདྲེན་སྐབས་ཚོ་ལགས་ཚུལ་གྱི་བསམ་འཆར་
ཞིག་བཏོན་ཡོད་ཅིང་། གལ་ཏེ་དངོས་གནས་རྒྱ་ནག་གིས་ཉམ་སེམས་གྱིས་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོའི་ཁ་ཕྱོགས་བསྐྱར་
ནས་རྒྱ་ནག་དུ་དངས་ཚོ། གཙང་པོ་དེ་ཉིད་བཟུར་ལུལ་གྱི་རྒྱ་གར་དང་རྟངས་ལ་ཇེ་ཤིའི་ཞིང་པ་ས་ཡ་མང་པོར་
དཀའ་ངལ་འཕྲད་དེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དཀའ་ངལ་ཞིག་དུ་འགྱུར་ངེས་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་གར་ནི་འཛམ་གླིང་
ནང་ནས་འབྲས་ཀྱི་ཐོན་འབྲས་ཆེ་ཤོས་གཉིས་པ་དང་། རྟངས་ལ་ཇེ་ཤི་ཨང་བཞི་པ་³⁸ ཆགས་ཡོད་ཅིང་། ཡོ་ཤོབ་
ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་འབྲས་མཁོ་སྤོང་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་ཁག་ནི་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་ཆགས་ཡོད་པའི་
ཞིབ་ཚཱའི་གནས་ཚུལ་དུ་རྒྱ་⁴⁰ འདྲིའི་ནང་དུ་གསལ་ཡོད་པ་ལྟར་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་དེའི་ནང་དུ་འཛམ་གླིང་
ནང་ནས་འབྲས་ཀྱི་ཐོན་འབྲས་ཆེ་ཤོས་བཅུའི་ནང་ནས་དུག་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེན་ཁག་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་
ཡིན་པ་གསལ།

དེ་བཞིན་དུ་ ༢༠༡༣ ལོར་བྱུང་བའི་དོན་རྒྱུན་ཞིག་སྟེ་ལྷོ་ཤར་ནས་སྤྱི་ལེ་ ༧༠ ཡས་མས་སུ་ཆགས་པའི་གོང་དཀར་
གྱི་རྒྱ་མའི་ལུལ་ལུང་གཅིག་ལུར་མི་ལོ་ཉེ་བུའི་སྟག་རིང་།⁴¹ ཟངས་དང་། ལྷགས། གསེར་སོགས་གྱིས་མཚོན་པའི་

³⁵ www.panda.org/river-risk/
³⁶ www.china.org.cn/environment.December 13 2006
³⁷ WWF China, 'Meltling-glaciers-on-the -Tibetan-Plateau'
³⁸ www.thecountriesof.com
³⁹ www.thecountriesof.com
⁴⁰ www.thecountriesof.com
⁴¹ Mining and the new colonization of Tibet. By Stephanie Lay-Dominion Stories. December 10th 2010

དེ། ཁོར་ཡུག་སྤྱང་སློབ་དང་། ང་ཚོའི་འགན་ལེན།

ཁོར་ཡུག་སྤྱང་སློབ་ནི། དེང་གི་ཆར་གོ་ལ་ཉི་ལ་པོའི་ཐོག་བཟོ་སྒྲིབ་དང་དོ་སྣང་བྱེད་ཡུལ་གཙོ་བོའི་གསལ་ཤིག་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་མཐར་ཐུག་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་གཏོར་བརླག་དང་འབག་བཅོག་བཏང་ནས་སྤྱི་འགོ་རྣམས་བདེ་ཐང་ངང་ནས་གནས་སྤོང་གི་མེད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ལ། མའོ་ཙོ་ཏུང་གིས། ཁ་ནང་དུ་མི་ཤོང་བ་དང་སྤྱེས་མི་ཐེག་པས་ཚིག་སྐྱམ་ཞིག་བརྗོད་པ་ནི། འགོ་བ་མིས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་ངེས་པར་དབང་སྐྱུར་བྱེད་དགོས།⁴⁴ ཞེས་གནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་ཚན་རིག་དང་མི་མཐུན་པའི་ལོག་གཏམ་ཞིག་བཤད་ཡོད། རང་བྱུང་ཁམས་ནི་ང་ཚོའི་བྱིས་ཚང་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། གལ་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱིས་ཚང་ལ་གཏོར་བརླག་དང་པ་མེས་ཡང་མེས་ཀྱིས་བཞག་པའི་ཤུལ་བཞག་གི་ཁྱད་ལོར་ཡོད་ཚད་བྱིས་ནས་ཤོག་དཔུལ་ལ་བརྗེ་དགོས་པ་དང་། བྱིད་ཀྱིས་བྱིས་ཚང་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་དགོས། ཞེས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་ལ་དེ་ལྟར་སྤྱོད་ན་འགྲིག་གམ། དེ་ལས་བརྗོད་སྤེལ་བྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་ལ་བྱིས་ཚང་ལ་གཅེས་སྤྱོད་དང་བདག་ཉར་བྱེད་དགོས་པའི་སློབ་གསེབ་ག་ཚོད་ཀྱིས་སེམས་ལ་བྱུག་པ་བཏང་བ་དེ་མིང་དུ་བྱིས་ཚང་ལ་བདེ་སྤྱིད་འབྱུང་ངེས་ཡིན།

བོད་ཀྱི་གཏམ་དཔེ་ལ། མཚོ་བདེ་ན། ཉ་བདེ། ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་ང་ཚོ་འགོ་བ་མི་ནི་ཉ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཁོར་ཡུག་ནི་མཚོ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། མཚོ་ཇི་ཅམ་གཅོང་བ་དང་རྩལ་རྩལ་གྱི་གད་སྤྱོད་མེད་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཉ་བདེ་བ་ལྟར། གོ་ལ་ཉི་ལ་པོའི་ཁོར་ཡུག་ཇི་ཅམ་གཅོང་བ་དང་། གཏོར་བརླག་འབག་བཅོག་མ་བཏང་བ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་འགོ་བ་མི་རྣམས་ནད་ཉུང་བ་དང་། ཚོ་རིང་བ་བཅས་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་འཚོ་བ་ཞིག་རོལ་ཐུབ་ཅིང་། འགོ་བ་མི་རྣམས་ནི་ཁོར་ཡུག་ལ་ཕར་བརྟེན་པ་ལས་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ཚུར་འགོ་བ་མི་ལ་བརྟེན་པ་མིན་པས་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པ་གལ་ཆེ། འགོ་བ་མི་ནི་གོ་ལ་ཉི་ལ་པོར་ལན་ཅིག་ལྟ་སྐོར་དུ་འོང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་མི་བསམ་མེད་དང་ཙོལ་རྒྱུང་འགས་གནས་ལུགས་དེ་ལྟར་དུ་མ་རྟོགས་པར་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ལྟ་སྐོར་གྱི་དུས་ཡུན་མ་རྗོགས་དབར་འཛིག་རྟེན་འདིར་གཏོར་བརླག་ཚོད་མེད་བྱས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ཡང་བསྐྱུར་མགོན་དུ་བསྐྱུར་བར་འཛིག་རྟེན་གྱིས་རྗོད་པའི་བྲག་ལ་སོགས་པའི་རང་བྱུང་ཁམས་རྣམས་ཞེན་པ་ལོག་ངེས་ལྟ་བུ་བཟོ་བཞིན་ཡོད།

དེ་འདྲ་བའི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་གཏོར་བརླག་ཚོད་མེད་གཏོར་མཐུན་གཙོ་བོ་ང་ཚོ་ཉམ་རྒྱུང་འགོ་བ་རྣམས་མ་ཡིན་ལ། མི་བསམ་མེད་དང་གཞན་སེམས་ཉི་ལ་འབྲུ་ཙམ་མེད་ཅིང་འདོད་པའི་ལན་ཚུ་འབྱུངས་པའི་འཇོམ་སྤྱིང་གི་ཕྱག་བདག་ཁག་དང་སྐར་བདག་དབང་ཆ་ལོག་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ངེས་པར་ཤེས་པའི་ཐོག་ནས་

⁴⁴ Meltdown in Tibet. Michael Buckley

རང་བྱུང་ཁམས་ནི་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ་ཚོག་ལ་ཐུན་མོང་དུ་དབང་བའི་ང་ཚོའི་སྲོག་གི་འཚོ་རྟེན་ཉག་ཅིག་ཡིན། དེ་ནི་
འཛིག་རྟེན་གྱི་རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྱི་འཛིན། སྤྱི་སློན་གྱིས་མཚོན་པའི་དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་སྐྱེས་བུ་སྐྱེར་སྲུ་ལ་ཡང་
དབང་མེད་ཅིང་། དེ་བས་ཀྱང་འབག་བཅོག་དང་གཏོར་བརླག་གཏོང་རྒྱུའི་དབང་ཆ་མེད་ཅིང་དེ་ལས་བརྒྱུ་སྟེ་
སྤང་སྟོབ་བྱེད་དགོས་པའི་འགན་དབང་དང་སྟེ་གཙོ་བོར་འབྲིད་དགོས་པའི་ཀུན་ཁྲབ་སེམས་ཁྲུང་བྱེད་དགོས།

སྤྱིར་ན་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྟོབ་གྱི་ལས་འགན་ནི། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ལྟ་བུའི་སྐྱེས་བུ་སྐྱེར་ཞིག་ལ་འབྲིས་པ་ཅམ་མ་
ཡིན་པར་ང་ཚོ་མི་སེར་དཀྲུས་མ་ཀུན་ལ་འབྲིས་པའི་བརྒྱུ་བྱ་མེད་པའི་འོས་འགན་ཞིག་ཡིན། ཐུན་གྱིས་ཁོར་ཡུག་
སྤང་སྟོབ་གྱི་གོ་དོན་དང་འགན་ལེན་ལ་ལྷ་ཚུལ་ནི། རང་ཉིད་སྤོང་གནས་གྱི་གཡས་གཡོན་དུ་འབག་བཅོག་དང་
གད་སྟེགས་གང་བྱུང་མ་གཡུག་པར་གཙང་སྤྱོད་པ་ཅམ་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་མེད། རང་ཉིད་གྱི་གཡས་
གཡོན་དང་། དེ་ལས་བརྒྱལ་བའི་ཡུལ་ལྗང་། རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་དུ་རང་ཉིད་གྱིས་མཐོང་ཐོས་སྤྱོད་གསུམ་བྱུང་
བའི་ཤིང་ནག་གཙང་འབྲེག་དང་། ཚད་བརྒྱལ་གྱི་གཏེར་ཁ་སྟོན་འདོན། ལྷ་རྟལ་ཚོད་མེད་འཇུགས་སྐྱུན་སོགས་
ལ་དོ་སྤང་དང་། དེ་རྣམས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་འབག་བཅོག་གི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་དུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་འཛིག་
རྟེན་སྤྱིའི་བདེ་སྐྱབ་ལ་འགན་ཁྲུང་དང་སེམས་ཁྲུང་བྱེད་མཁན་ལ་ངས་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྟོབ་པའམ་ཁོར་ཡུག་པ་
ཞེས་བརྗོད། དེ་བཞིན་དུ་ཚོགས་སྡེ་དང་། སྤྱི་གཞུག་ལྷན་ཁག་ཆེ་ཆུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དོན་དེ་རྣམས་དུ་
སེམས་ཁྲུང་བྱེད་མཁན་ཞིག་ལ་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྟོབ་བྱེད་མཁན་གྱི་ཚོགས་སྡེ་དང་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་གྱི་ཁོངས་སུ་
བརྗོད་པར་བྱ།

དེ་ལས་གཞན་དུ་རང་ཉིད་གྱི་ཉེ་འབྲིས་སུ་གད་སྟེགས་གང་བྱུང་གཡུག་པར་ཁོར་ཡུག་འབག་བཅོག་བཟོ་མཁན་
དུ་བརྗོད་ནས་ལྷ་སྤངས་ངན་པ་དང་། ཉེས་ཚད་སོགས་བཅད་ནས་བྱིས་ཚང་དང་། སྤོང་དང་སྤོང་བྱེད་སོགས་
གཙང་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་དང་གད་སྟེགས་རྩལ་རྩལ་མཐོང་རྒྱ་མེད་ཀྱང་། མི་སེར་དཀྲུས་མས་མི་མཐོང་སར་ཚད་
ལས་བརྒྱལ་བའི་གཏེར་ཁ་སྟོན་འདོན་དང་། ལྷ་རྟལ་སོགས་ཚོད་མེད་བརྒྱབས་ནས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་གཞོན་
འཚོ་བཟོ་མཁན་ནི་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྟོབ་པའི་གས་སུ་རྒྱུད་ཐབས་མེད་ཅིང་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་དགའ་བོའི་གཏེ་བོ་
ཡིན་ནོ། དཔེ་མཚོན་ཞིག་བཞག་ན། བཞུགས་སྐར་རྩ་རམ་ས་ལའི་གཡས་གཡོན་དུ་གད་སྟེགས་སོགས་ཉ་ཅང་མང་
ཡང་མཛོམ་སྐྱབ་སྐྱབ་པའི་རྩ་རམ་ས་ལའི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ནི་སྤྱིར་བཞིན་མཛོམ་སྐྱབ་སྐྱབ་ན། དེ་ནི་ཁོར་ཡུག་
འབག་བཅོག་གི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གཏེར་ཁ་སྟོན་འདོན་དང་བཟོ་སྐྱབ་སོགས་མེད་པས་རང་བྱུང་ཁམས་དང་མཁའ་
རྒྱུད་ཉ་ཅང་གཙང་། སྤྱི་གས་གཞན་ཞིག་དུ་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིང་གི་སྤོང་བྱེད་གཡས་གཡོན་དུ་གད་སྟེགས་གང་བྱུང་དུ་
གཡུག་པ་དང་གད་སྟེགས་རྩལ་རྩལ་མཐོང་རྒྱ་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིང་གི་མཁའ་རྒྱུད་འབག་བཅོག་ཚད་ལས་
བརྒྱལ་བའི་གནས་ཚུལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་ལམ་ཁག་དུ་ཡང་ཡང་འཐོན་བཞིན་པ་ནི་ཀུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་
རེད། འདིའི་རྒྱུན་རྩ་གཙོ་བོ་གང་ཞིག་ལ་སྐྱབ་ཡོད་མེད་ང་ཚོ་ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་རེད། ངས་ལྷ་ཚུལ་ལ་དེ་ནི་
ཁོར་ཡུག་སྤང་སྟོབ་ཅི་རྣམས་བྱེད་དགོས་མིན་གྱི་མཐར་སྐྱབ་གི་ཤེས་བྱ་མེད་ཅིང་འདོད་རམས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་
ལམ་ལུགས་ལ་བརྗོད་མཐོང་ཆེ་དུགས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རེད་སྟེ།

སྤྱིར་ན་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་ཁོར་ལུག་ཉམས་ཆག་འགོ་སྤངས་ལ་གཉིས་ལས་མ་འདས། དང་པོ། རང་བྱུངས་ཁམས་ལ་
རང་བཞིན་གྱི་འགྱུར་ཚྭ་བྱུང་བ། དེ་ནི་སྤྱི་གང་གིས་བརྗོད་ཏུ་མེད། གཉིས་པ། མི་ཞེས་པའི་འགོ་བ་བསམ་མེད་
འདྲིའི་བྱ་སྤྱོད་མ་རུང་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་གོ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྤྱད་ནས་མགོ་བཙུགས་པའི་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་
ཁོར་ལུག་ཉམས་ཆགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི། འདྲོད་རམས་ཅན་དང་འགྲན་ཚྭ་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་
སྒོ་བྱེས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབར། བཟོ་བྱ་དང་བཟོ་བྱའི་དབར། ལྷག་བདག་དང་ལྷག་བདག་གི་
དབར་འགྲན་ཚྭ་གྱི་གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཐབས་སྤྱང་ཚོ་མི་མང་དུང་ལྟར་བདུན་ཅུར་བྱམ་མོང་དུ་
དབང་བའི་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་གཏོར་ཁ་ཟངས་སྤྲུགས་སོགས་ཚོད་མེད་བཏོན་སྟེ་ཤོག་དུལ་དུ་
བརྗོད་ནས་སྤོ་ཞིང་སྤོང་བའི་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་པགས་པ་སྤོན་ལ་སྤྲུག་བཤུས་མིན་གྱི་འདྲོད་རམས་ཅན་གྱི་དཔལ་
འབྱོར་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་རྣམས་དང་དེ་དག་གི་བྱ་སྤྱོད་ཡིན། དེ་འདྲ་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་པ་ནི་མིའི་དགོས་མཁོ་ལས་
བཟུལ་བའི་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་འདྲོད་རམས་ཅན་གྱི་དེང་དུས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁྲོམ་རྩ་ལས་བྱུང་
བས། འདྲོད་རམས་ཅན་དང་འགྲན་ཚྭ་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གོམ་ཁ་དལ་དུ་གཏོང་བྱུང་ཚེ་ད་གཟོད་མི་མང་
དུང་ལྟར་བདུན་ཅུར་དབང་བའི་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་ཁོར་ལུག་ཉམས་ཆག་ལས་ཅུང་སྐྱོབ་ཐུབ། རྒྱ་མཚན་ནི། འགོ་བ་
མིས་བཟོས་པའི་ཁོར་ལུག་འབག་བཙོག་ནི་འགོ་བ་མིའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་བ་ལོ་ནས་སྐྱོབ་དགོས་པ་ལས་
ཐབས་གཞན་མེད།

ཅ། མཚུགས་སྤྱོད་ལྟུང་།

སྤྱིར་འཇོམ་སྤོང་གཙང་ན། འགོ་བ་བདེ། སྐྱོས་མཚོ་སྤང་བོད་གཙང་ན། ཨོ་ཤ་ཨེ་ཤ་གཙང་། དེ་བཞིན་ང་ཚོ་ལ་སང་
ཉིན་ཡོད་ལ། མ་འོངས་པ་དེ་བས་ཀྱང་ཡོད། དེས་ནས་ཅིའི་ཕྱིར། ང་ཚོས་ཡོད་ཚད་དེ་རིང་གི་ཚེད་དུ་གཏོང་
དགོས་པ་རེད་དམ། ང་ཚོས་རི་ཁོག་མེད་དང་། ས་བཅུད་མེད། རྒྱ་སྤོགས་རྒྱ་རྒྱུང་འབག་བཙོག་བཟོས་ཏེ་མ་འོངས་
པའི་ང་ཚོའི་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་དང་འགོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ལ་རོལ་དགོས་མིན་གྱི་བསམ་ཤེས་མི་བྱེད་པ་རེད།

ཅིའི་ཕྱིར། ང་ཚོས་དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པའི་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་ལ་རོལ་མི་ཐུབ་པ་རེད། །

ཅིའི་ཕྱིར། ང་ཚོས་འདྲོད་རམས་ཅན་དང་འགྲན་ཚྭ་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྗེས་སུ་བརྒྱགས་ནས་གོ་ལ་དྲིལ་པོར་
བཤུ་གཞོག་གཏོང་བཞིན་ཡོད།

ཅིའི་ཕྱིར། ང་ཚོ་སྤོངས་པར་རྒྱུད་ནས་གོ་ལ་དྲིལ་པོའི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་རྗོགས་པའི་མཐའ་ཡོད་པ་མ་ཤེས་པ་
རེད་དམ།

ཤེས་བཞིན་དུ་ཁྲམ་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་ནས་བཟུ་གཞོག་གཏོང་བཞིན་ཡོད། གོ་ལ་སྤིལ་པོ་
ལགས། བྱོད་ཀྱིས་ང་ཚོར་གནང་རྒྱ་དང་བཟོད་བསྟན་མང་དྲགས་སོང་། ཁྲེལ་གཞུང་མེད་པའི་ང་ཚོས་བྱོད་ལས་
འཕྲོག་རྒྱ་མང་དྲགས་སོང་། ། བྱོད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ལ་རྫོགས་པའི་མཐའ་ཡོད་ལ། བྱོད་ལྷ་ཐུག་
པའི་དུས་ཀྱང་ཡོད་པས། ངས་འགོ་བ་བསམ་མེད་དང་གོ་མེད། རྒྱས་སྡོམ་ཅན་དང་འདོད་རྣམས་ཅན་གྱི་ཚབ་བྱས་
ཏེ་མ་ཡུམ་གོ་ལ་སྤིལ་པོ་བྱོད་ལ་དགོངས་དག་ལྷ་རྒྱ་དང་། ལུང་བཟོད་བསྟན་གྱིས་དང་། ང་ཚོ་ཉམ་ཚུང་གི་སྐྱེས་བུ་
འབྱམ་ཕྱག་མང་པོ་ཞིག་གིས་བྱོད་ཀྱི་ཚེ་སློག་སྐྱོབ་པར་སློག་འབེན་ལ་འཇུགས་བཞིན་ཡོད། ལུང་ཅོམ་སྐྱུགས་
དང་། འོང་ངེས་ཡིན། །།

འཕགས་ཡུལ་གི་རྟེན་གྱིས་པ་ལྷ་ཚང་ནས། ལྷོ་ཤོས་ཚོས་བཟང་གིས།